

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din, za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din; za inostranstvo: 210 din. — Plačila in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 23. junija 1937

Cena posamezni številki din 1.50

Ob začetku tujske sezone

Gospodarski napredek Slovenije je odvisen od tujskega prometa. Toda tudi tujski promet se kljub vsem naravnim krasotam ne razvija sam od sebe, temveč tudi za tujski promet je treba delati.

A kako se mi pripravljamo za tujski promet? Najznačilnejši odgovor na to vprašanje je ugotovitev, da se v Ljubljani, ki je polklicana, da je središče tujskega prometa, neha sezona baš v hipu, ko se začne tujska sezona. Preje še kolikor toliko živahna Ljubljana, zamre, ko pride čas tujske sezone.

Kinogledališča predvajajo samo še stare filme po znižanih cenah, gledališče odigrava zadnje predstave, konec je tudi koncertne sezone. Sedaj po objavi tarife za igranje godb v javnih lokalih pa je nevarnost, da bodo utihnila še godbe po javnih lokalih. Tako bo tujec prišel v Ljubljano in na večer ne bo vedel, kako bi ubil dolgi čas, ki mu zija povsod nasproti.

In vendar smo baš te dni doživeli izredno močan dokaz, da bi mogla Ljubljana nuditi tujcem prav vabljiva razvedrila. Triumf slovenske opere v Trstu in na Reki je dokazal, da ni bila tako neverjetno drzna tista misel, ki smo jo že enkrat zapisali, ki pa jo je vsa naša javnost seveda soglasno preslišala, da bi namreč Ljubljana morala igrati podobno vlogo, kakor jo igra Salzburg. Uspeh slovenske opere v Trstu in na Reki je dokazal, da imamo tu opero, ki je sposobna, da je kulturni posrednik med slovanskim in romanskim svetom. In ko bodo prišli v Ljubljano italijanski umetniki, bo to posredovanje tudi že dejansko v teku in se bo moglo še znatno in v velikanskem obsegu razširiti.

Poleg tega leži Ljubljana tako srečno, da je na veliki turistični cesti, ki vodi turiste s severa k morju in z juga v Alpe. Je že znak velike brezbriznosti, če se ta izredna ugodnost niti ne skuša izkoristiti.

A nimamo samo slovenske opere, ki se more pokazati v svetu, imamo tudi Glasbeno Matico, imamo veliko glasbeno publiko, imamo tudi Ljubljansko filharmonijo, da more Ljubljana prirediti tudi velike mednarodne glasbene festivale. Poleg tega bodo naši narodni plesi tudi še vedno silna atrakcija za tujce, saj se takšni plesi v velikih mestih danes ne vidijo več. Lani pa smo tudi doživeli, kako velike uspehe so doživeli naši zagrebški plesalci na olimpijadi, poleg tega pa bi mogli privabiti v Ljubljano tudi Bolgare, Romune in Grke, da bi pokazali svoje narodne plesne. Polno lepih in zanimivih stvari bi mogla nuditi Ljubljana tujcem, če bi res hotela postati središče tujskega prometa v Sloveniji.

Seveda pa je prvi pogoj za vso to veliko nalogo, da dobi Ljubljana novo in veliko gledališče. Današnje operno gledališče za te namene ne zadostuje in zato ni drugega izhoda, kakor da se zgradi novo. Čeprav bi to gledališče veljalo mnogo, vendar ni stvar neizvedljiva, samo treba je imeti voljo, ne pa se kar naprej ustrašiti, če se sliši večja številka. Saj je za financiranje vse akcije več možnosti in nekatere niso niti težke.

Predvsem pa velja eno, da je treba za tujski promet tudi nekaj žrtvovati, da se tudi tujski promet ne razvija sam od sebe. Če bomo

delali tako, kakor delamo sedaj, ko se naravnost trudimo, da je Ljubljana v tujski sezoni čim bolj mrtva, potem pač nikdar ne bomo doživeli posebnega tujskega prometa. Še naprej bodo vedno številnejši veliki avtokari, ki sedaj prihajajo skozi Ljubljano, vozili le skozi, ne pa se tudi ustavili v Ljubljani. In zakaj bi se tudi ustavili, ko pa tujcu prav ničesar ne nudimo. Samo razsvetljen Grad je vendar premajhna atrakcija.

Delo za dvig tujskega prometa ni lahko delo in mu tudi ni vsak dorastel. Zlasti pa tu šablona, ki je bila moderna pred 20 leti, že davno več ne zadostuje. Ko ves svet gleda na to, da privabi v svojo deželo čim več tujcev, ko je tudi v tujskem prometu konkurenca nad vse ostra, se mora tudi tujsko-prometna služba izpopolniti. Postati pa mora tudi bolj intenzivna in tudi država ne sme le od daleč gledati, kako se drugi tru-

dijo za tujski promet, ki donaja državi velikanske dobičke. Zlasti pa je napačno, če misli država le na to, kako bi tujski promet osrečila s čim več taksami in s čim več predpisi, ničesar pa za tujski promet ne žrtvovala. Tujski promet je dobra molzna krava šele takrat, kadar se poskrbi, da more ta promet tudi uspevati. Pri nas je ta skrb danes še tako majhna, da je skoraj ni!

spodarstvu, ne smejo pa biti le davčni pripomoček. Čas je, da bi se tudi naši poslanci in senatorji že enkrat zavzeli za pravilno vodstvo železniške politike.

Zasedanje jugoslovanskih borz v Ljubljani

V dneh 23. in 24. junija zasedajo v Ljubljani delegacije vseh borz Jugoslavije. Zasedanje se prične v sredo ob 10. dop. v prostorih Trgovskega doma. Predsedništvo delegacije borz vodi letos ljubljanska borza, predsednik delegacije pa je dr. Ivan Slokar, predsednik ljubljanske borze, tajnik pa Jože Kovač, tajnik ljubljanske borze.

Dnevni red zasedanja je naslednji:

1. Uvedba terminskih poslov na naših produktivnih borzah. — Referat novosadske borze.
2. Posebne uzanice za trgovino z repico. — Referat novosadske borze.
3. Potrebe mlinске industrije: a) izvoz moke, b) povečanje sedanjega potrošnje pšenične moke. Referat somborske borze.
4. Ali je treba, da je v posebnih uzancih tudi odredba glede »miksede koruze«, koliko vlage sme imeti takšna koruza, kakšna dopustnost vlage se more še sprejeti in kakšne bonifikacije se morajo v zvezi s tem priznati. Referat beograjske borze.
5. Izgledi za novo žetev in udeležba zasebnih tvrdk pri izvozu žitaric. Referat novosadske borze.
6. Referat beograjske borze o izgledih letošnje žetve.
7. Povišanje takse za rinfuzno ureditev. Referat novosadske in ljubljanske borze.
8. Ureditev vagonov za zrnata živila. Referat skopljske borze.
9. Izprememba 2. odst. § 45. občnih uzanc za trgovino z blagom zagrebške borze.
10. Referat beograjske borze o merjenju vagonovskih pošiljk.
11. Ustanovitev tedenskega borznega dne na produktivnih borzah z dajanjem ugodnosti za prevoz in za telefonske razgovore. Referat skopljske borze.
12. Registriranje zaključkov, sklenjenih izven borze. Referat skopljske borze.
13. Izpuščanje navajanja dejanskega stana v razsodbah. Referat ljubljanske borze.
14. Posebne uzanice za trgovino s sadjem. Referat ljubljanske borze.
15. Ustanovitev efektne borze v Skoplju. — Referat skopljske borze.
16. Slučajnosti.

Nemška centrala v Beogradu za nakup žita

V francoskem tisku je bila nedavno objavljena vest, da nameravajo Nemci ustanoviti v Beogradu centralo za nakup pšenice in koruze na Balkanu. Po francoskem tisku je objavil podobno vest tudi grški solunski list »Progress«. Ta list poroča, da je namen centrala, ki jo namerava ustanoviti Nemčija v Beogradu, da centralizira vse nemške nakupe žitaric v Jugoslaviji, Bolgarski in Madjarski. Koncem svojega poročila pravi solunski list, da je bila ustanovitev te centrale dogovorjena ob priliki obiska nemškega zunanega ministra Neuratha v Beogradu.

Gospodarstvo državnih železnic

Previsoke prevoznine in prenizke plače — Dohodki se uporabljajo v vse mogoče namene, samo ne za obnovo prog

Agilni oblastni odbor Udruženja jug. narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani je zopet izdelal zelo stvarni in zanimiv referat o stanju naših železnic in o železniški politiki, ki se izvaja pri nas kljub vsem opozorilom in opominom še nadalje z vso trdovratnostjo. Referat dokazuje, da se pri naših železnicah vodi samo fiskalna politika in da morajo dati železnice denar za vse mogoče izdatke. Pri tem se čisto brezobzirno prezirajo tako interesi železnice same ko tudi interesi železničarjev. Posledica tega je, da se železnice ne obnavljajo in ne popravljajo, da pada stalno hitrost vlakov, železniško osebje pa je vedno bolj in bolj preobremenjeno. Nujno potrebno bi zato bilo, da bi se vsa jugoslovanska javnost živo zanimala za naše železnice, saj je ona tista, ki najbolj trpi od vseh nedostatkov pri upravi naših državnih železnic.

Pa vrnimo se k referatu oblastnega odbora.

Na prvem mestu ugotavlja referat

kako se uporabljajo železniški dohodki

Po proračunu za l. 1937/38. so predvideni v milijonih din dohodki in izdatki železnic takole:

	izdatki	dohodki
ministrstvo	2,95	—
uprava pom. in reč. prometa	10,86	7,99
direkcija pomorskega prometa	16,2	0,4
oddelek za gradnjo novih železnic	208,8	—
uprava drž. žel.	1898,9	2045,4
direkcija rečne plovbe	92,4	85,4
skupno	2230,2	2138,8

Iz teh številk se vidi, da ima žel. ministrstvo deficit 91,370.000 dinarjev, da je deficitna rečna plovba in deficiten tudi pomorski promet, da se od dohodkov železnic porablja 208,8 milijona din za nove železnice, da pa so železnice same aktivne za 146 milijonov.

Dejansko pa je dohodek železnic še mnogo večji, ker tu ni všteta vozarinska taksa v višini 300 milijonov din, od katerih odpade na železnice celih 294 milijonov, da znaša čisti dobiček železnic nič manj ko 440 milijonov din.

Od tega čistega dobička pa se uporabi za kritje preje navedenih deficitov (ministrstva, pomorskega in rečnega prometa in za gradnjo novih železnic) 237,4 milijona din, drž. blagajni pa dajo želez-

nice 202 milijona, same pa ostanejo prazne.

In ker vse dohodke železnic poberejo drugi, zato se železniški objekti samo izkoriščajo, da stalno pada vrednost in sposobnost železnic.

Da bo slika tega brezglavega gospodarstva popolna, treba še omeniti, da ta višek dohodkov železnic dosega le nekatere proge, ki morajo poleg onih 440 milijonov dati še 100 milijonov za kritje pasivnih prog. Odveč je omeniti, da so aktivne proge predvsem v ljubljanski in nato zagrebški ter subotički direkciji. Baš v teh direkcijah pa se najmanj gradi novih prog in le tu bi bile nove proge aktivne.

Posledice slabe za osebie in za promet

Takšna brezglava politika mora imeti samo slabe posledice in te občuti najprej in najbolj osebje.

Prometnega osebja je premalo in na aktivnih progah, torej predvsem v Sloveniji, je osebje preobremenjeno s službo. Mesto normalnih 2240 delovnih ur na leto so povprečno železničarji zaposleni 3000 ur, nekateri pa celo 5000 delovnih ur. Letni odmori, ki so po zakonu določeni, se izkoriščajo le delno ali sploh ne!

Pri tem pa so železničarji plačani slabo in nadure se ne nagradajo, kakor bi se morale. To ima seveda slabe zdravstvene posledice za preveč izčrpano in preslabo prehranjeno osebje.

Slabe so pa posledice tudi za material. Proge se vzdržujejo slabo, material se ne obnavlja in zato se mora zniževati hitrost vlakov. Za aktivne proge nastaja s tem nova krivica. Te proge so aktivne, ker je na njih promet največji, ker je promet največji, se tudi mnogo bolj izrablja material ko na pasivnih progah. Tako postajajo proge v aktivnih direkcijah (zlasti v Sloveniji) v primeri s pasivnimi vedno slabše.

Vse to kaže, da se vodi naša železniška politika čisto napačno in da odloča le fiskalni interes, da pa se ne upoštevajo ne interesi železnice same, ne interesi osebja in tudi ne interesi občinstva in gospodarstva. Tarife se ne znižajo, ker so pri nas železnice važne le še kot nov davčni vir.

Kako vse te nedostatke odpraviti

Oblastni odbor predlaga, da se uvedejo naslednji ukrepi za odpravo vseh teh nedostatkov:

1. Takse za pomorsko plovbo naj se zvišajo, da se odpravi deficit, ki se naj deloma krije tudi s posebnimi subvencijami.
2. Enako naj se odpravi deficit rečne plovbe.
3. Nove proge naj se ne grade le na račun rednega proračuna

železnic. Gradi pa se naj v prvi vrsti v aktivnih direkcijah, ne pa v pasivnih, kjer z vsako novo proggo še naraste obratni deficit.

4. Rentabilnost vseh prog naj se pregleda. Na rentabilnih progah naj se število vlakov poveča, na pasivnih pa zniža, nočni promet pa na zadnjih čisto ukine. Tudi organizacija tovornega in zlasti brzotovornega prometa naj se pregleda.

5. Vojarinska taksa naj se zniža ali sploh odpravi. Če se pobira, naj se pobira v korist onih prog, ki so najbolj izkoriščane ter plačujejo naj se nagrade železničarjem.

Tudi znesek 202 milijonov din, ki se plačuje sedaj v državno blagajno, naj se uporabi predvsem za železnice in železničarje.

V ta namen naj se:

a) poveča število osebja na aktivnih progah, da bo vsak železničar zaposlen v resnici samo predpisanih 2240 čistih delovnih ur.

b) Vsemu osebju na progah in v kurilnicah naj se zopet prizna pokojnina po 25 letih službe.

c) Izplačujejo naj se zopet prejšnje nagrade, ki so se za železnico zelo dobro obnesle.

č) Vozni in lokomotivni park naj se izpopolni in obnovi, vse proge in objekti pa se morajo v redu vzdrževati, kakor to zahteva moderna tehnika.

Železniško delavstvo naj se pravilno razporedi in plača, da bo mogel delavec krajevnim razmeram primerno dostojno živeti.

Apel javnosti

Temu poročilu oblastnega odbora moramo še dodati apel na javnost, da se za železniško vprašanje bolj zanima kakor doslej. To je tudi v njenem interesu, kajti če bomo železnice le izkoriščali, nič pa za nje storili, mora končno priti do katastrofe, ko bo promet obstal.

Železnice so prometna naprava, ki morajo služiti javnosti in go-

Ljubljanska borza za blago in vrednote

Na zadnji seji borznega sveta dne 19. t. m. se je konstituiralo borzno predsedstvo takole: predsednik dr. Ivan Slokar, podpredsednika pa Ivan Jelačin in Rihard Skubec.

Razprave pred davčnim odborom

Pred trgovskim davčnim odborom se bodo obravnavali predlogi davčne uprave za naslednje pridobitne stroke: dne 6. VII. ob 8 uri: kavarne, ob 9 uri: gostilne, od črke A do vštete črke S, dne 7. VII. ob 8 uri: gostilne, od črke Š do vštete črke Ž in priklopljene občine, delikatose in vinotoči.

Seznami davčnih zavezancev in davčnih osnov teh strok so razgrajeni na vpogled v pisarni mestnega poglavarstva v Ljubljani od 22. do 29. junija.

Naše organizacije

Trgovine bodo v ponedeljek na Vidov dan ves dan zaprte, odprte bodo le trgovine s špecerijskim blagom in živili, ki pa morajo v času božje službe imeti od 10 do 11 ure zaprto. Na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. t. m., morajo biti trgovine zaprte. — **Združenje trgovcev v Ljubljani.**

Ljubija in Vareš se združita z Zenico

»Jug. Kurir« poroča, da se nameravata rudnik v Ljubiji in železarna v Varešu pripojiti Zenici, da potem za obe podjetji ne bi več veljal zakon o državnem računovodstvu, temveč bi bili komercializirani. Zaradi te fuzije bi Zenica povečala svoj delniški kapital. Tako bi imela Zenica železno rudo, plavže za surovo železo in industrijo železa. Direkcija Zenice pa bi potem po vsej verjetnosti prenesla svoj sedež v Beograd.

Belgija uvaža vedno več rude iz Jugoslavije

Belgijski tisk poudarja, da postaja Belgija za jugoslovanski rudni izvoz vedno bolj važna in da je samo še Nemčija pred Belgijo. Z pa je pustila Belgija za seboj Anglijo, Češkoslovaško, Italijo, Francijo in celo Avstrijo. Za nekatere jugoslovanske proizvode pa je postala Belgija že glavni kupec. Tako je kupila Belgija 95% jugoslovanskega cinka in njegovih koncentratov, 77% svinčenih koncentratov, 62% svinčene rude, 33% surovega bakra, 33% acetona, 24% kalcijevega cianamida itd. To omogoča Belgiji, da bo mogla tudi v večji meri kó dosedaj izvažati svoje blago v Jugoslavijo. V letošnjem aprilu je šlo v Belgijo že 43% vseh jugoslovanskih rud. Vse te rude je plačala Belgija s svobodnimi devizami.

Spor zaradi vršaškega vina

V zvezi s sporom med vršaškimi trgovci z vinom in slovenskimi vinogradniki se vodita sedaj pred vršaškim sodiščem dva procesa. V obeh primerih je tožena enološka postaja v Mariboru, češ da je njena analiza, da vršaško vino ne ustreza predpisom, napačna. Ker se mnjenji vršaške in mariborske enološke postaje razlikujeta, je bilo sedaj vino poslano v izjavo topčiderski postaji in njeno mnenje bo za izid obeh procesov odločilno. V Maribor poslano vršaško vino pa je še zapečaten.

Cene surovinam so padle

V zadnjih treh mesecih so cene surovinam znatno padle, zlasti v Londonu in New Yorku, ki kon-

trolirata cene skoraj vseh glavnih surovin.

Baker, ki je dosegel v Londonu že ceno 78 funtov za tona (11. 3.), je sedaj padel na 50 funtov, v New Yorku pa je padel od 16 na 13 centov za pol kile. Svinec in cink, ki sta bila že po 36 in 34 funtov sta padla na 20 funtov. Podobno je padla tudi cena jekla. Enako je nazadovala tudi cena za kavčuk in bombaž. Tako je padla cena kavčuka od 13 na 9,5 penija, bombaža pa od 14'50 na 12'50. Pšenica pa je padla od 140 na 110 centov.

Nasprotno pa so se podražile nekatere surovine, zlasti petrolej, kava, juta, koruza, meso, kože in les.

Splošno mnenje v borznih krogih Londona in New Yorka je, da niso padle cene zaradi položaja na trgu, ker so tam zelo zdrave, saj so zaloge izpod normale,

pvpraševanje pa se tudi giblje v normalnih merah. Pad cene je nastal po mnenju teh krogov predvsem zaradi špekulacije. Seveda pa so tudi politični dogodki vplivali na vzdržnost kupcev. V New Yorku so zlasti vznemirjeni zaradi stavk in agitacije med delavstvom, v Londonu pa zaradi bližnjih novih davkov. Glavni razlog za padec cen pa je v strahu velikih tvrdk, da bo cena zlata padla, kar bi imelo za posledico, da bi vse cene padle. Ta strah je najboljša pomoč besistom in vsa zagotovila vlad v Washingtonu in Londonu, da se cena zlata ne bo znižala, ne pomagajo dosti.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 23. junija objavlja: Pravilnik o izdajanju in anuitetni

službi 3% nih obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov — Statut socialnega sklada lekarniške zbornice kraljevine Jugoslavije — Začasno tarifo za pobiranje avtorskega honorarja »Udruženja jugosl. muzičkih avtorov (UJMA)« — Rok veljavnosti bakterijskih vakcin — Prepoved prometa z zdravili biološkega izvora brez navodila v državnem jeziku — Popravek v pravilniku za zavarovanje podpor in pomoči ob boleznih, onemoglosti, starosti in smrti ali nezgodi — Razne mednarodne konvencije in ratifikacije mednarodnih konvencij — Pravilnik o fondu za nabavo sredstev, potrebnih za vzdrževanje, ureditev in izboljšanje prometa na javnih cestah — Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev

Potrebni pravilnik se sedaj vendarle pripravlja

Ze leta in leta zahtevajo trgovci, da se tudi zanje uvede socialno zavarovanje, da ne bodo samo za druge plačevali prispevke za socialno zavarovanje, temveč da ga bodo enkrat deležni tudi sami. Sedaj poroča zagrebški »Trgovački vjesnik«, da se bo to vprašanje vendarle pomaknilo s svoje mrtve točke. V svoji zadnji številki poroča namreč naslednje:

Na zahtevo vsega trgovstva v vsej Jugoslaviji se bo, kakor vse kaže, vprašanje socialnega zavarovanja trgovstva vendarle pomaknilo z mrtve točke. Kakor smo izvedeli, se je začelo sedaj to vprašanje proučevati ter se dela na tem, da bi se rešilo.

Po obrtnem zakonu se mora izdati poseben pravilnik, s katerim bi se moralo rešiti vprašanje socialnega zavarovanja trgovstva enotno za vso državo. Ker ta pravilnik še ni bil izdan, je izdalo ministristvo za trgovino in industrijo odlok, da združenja trgovcev ne smejo ustanavljati svojih posebnih obveznih bolniških blagajin (bolniških fondov), dokler ni izdan ta pravilnik. To se pravi, da združenja nimajo pravice, da bi zahtevala od članov, ki na to ne pristanejo prostovoljno, prispevkov za blagajno ali fond. Obrtni zakon namreč določa, da morejo trgovska združenja šele po izdaji pravilnika o socialnem zavarovanju trgovstva zahtevati od svojih članov prispevke za to zavarovanje, toda le, če je s tem soglasna nadpolovična večina članov. Sedaj se dela na tem, da se končno vendarle izda ta pravilnik, da bi na vse zadnje tudi trgovci mogli priti do svojega socialnega zavarovanja, kakor so ga dosegli že vsi drugi stanovi.

»Trgovački vjesnik« pa poroča dalje, da je dobil poročila, ki jih še ni mogel preveriti, da se namerava socialno zavarovanje trgovstva izvesti na neki centralistični podlagi, približno tako, kakor se je izvedlo zavarovanje delavcev. »Trgovački vjesnik« proti tej nameri najodločneje protestira ter naglašja, da trgovci takšnega načina socialnega zavarovanja nóčejo. Trgovci iz vseh banovin so zahtevali, da se izvede njihovo socialno zavarovanje na decentralistični podlagi, to se pravi, da se za vsako banovino ustanovi posebno zavarovanje, ki bo koncentrirano pri dotični banovinski zvezi trgovskih združenj. Samo na ta način ne bo prišlo do takšnega stanja, kakršno je pri okrožnih uradih za zavarovanje delavstva, kjer morajo aktivni uradi doplačevati za pasivne ter se zato niti aktivni ne morejo razvijati tako, kakor zahtevajo interesi članov. Poleg tega pa na ta način nastaja nagromadenje kapitala pri centrali ter se je s temi kapitali,

kakor je pokazala izkušnja preteklih let, včasih vprav brezvestno gospodarilo, da so se dajala posojila po smešno nizki obrestni meri posameznikom ali pa so se kupovale perzijske preproge itd.

V celoti se pridružujemo tovariškemu listu v Zagrebu ter zahtevamo, da se socialno zavarovanje trgovstva izvede popolnoma na decentralistični podlagi v okrilju zvez trgovskih združenj, kakor je bilo tudi znova sklenjeno na občnem zboru Zveze trgovskih združenj v Slovenjem Gradcu. Trgovstvo si bo samo upravljalo svoje socialno zavarovanje, ki bo prosto vsakega birokratizma ter zato tudi ne bo poznalo tako visokih upravnih stroškov, kakor jih izkazuje centralizirano socialno zavarovanje delavstva. Trgovstvo

hoče, da mu bo njegovo socialno zavarovanje tudi v resnici nekaj nudilo, to pa bo doseglo le, če bo samo odločalo o načinu izvedbe socialnega zavarovanja.

Zato je zahteva trgovstva, da se socialno zavarovanje trgovstva izvede po banovinah in pod okriljem Zveze trgovskih združenj. Centralistično socialno zavarovanje pa trgovstvo odklanja ter je raje brez vsakega socialnega zavarovanja kakor pa na centralistični podlagi.

Še nikjer se ni centralizem izkazal, najmanj pa pri socialnem zavarovanju. Težkih izkušenj je bilo že dovolj in nova razočaranja niso prav nič potrebna. Zato proč s centralističnim socialnim zavarovanjem!

Za povečanje našega izvoza v Francijo

V Parizu se pripravlja ustanovitev skupne prodajne organizacije jugoslovanskih izvoznikov ter razstave jugoslovanskih vzorcev jugoslovanskega izvoznega blaga. Namen te organizacije ter razstave vzorcev je, da se organizira uspešnejša prodaja jugoslovanskega blaga v Franciji in njenih kolonijah ter ev. tudi v drugih državah. Pariz z okolico šteje pet milijonov prebivalcev ter nudi brez dvoma velike prodajne možnosti. Pariz pa je tudi središče 100 milijonske francoske države. Ta veliki trg pa smo Jugoslavlani dosedaj le slabo izkoristili, kakor kažejo naslednje številke. Skupno je Francija v letu 1936. uvozila blaga za 25 milijard frankov. Od tega blaga je izvozila v Francijo Češkoslovaška za 230, Romunija za 230, majhna Avstrija za 140 milijonov frankov, Jugoslavija pa samo za 57 milijonov frankov. Jasno je, da bi se mogel jugoslovanski izvoz v Francijo prav znatno povečati.

Seveda pa je treba dobro poznati francoski trg, njegove uzance in kupcijske pogoje, potrebno je nadalje, da so v Parizu izvežbani jugoslovanski zastopniki, ki morejo interesentom tudi takoj poslužiti z vzorci jugoslovanskega blaga. Končno pa je tudi treba, da je v Parizu posebna pisarna za jugoslovanski izvoz, ki bo hitro in točno zastopala interese jugoslovanskih izvoznikov. Vse to bi bil namen prodajne pisarne, ki se sedaj ustanavlja. Predvsem pa bi ta pisarna služila onim izvoznikom, ki bi bili člani družbe. Tem članom bi dajala pisarna vse potrebne informacije, skrbela bi za razstavniki prostor za vzorce ter vedno zastopala njih interese.

Ustanovni kapital družbe naj bi znašal 30 do 40 tisoč frankov, deleži pa bi bili po 1000 frankov. Pi-

sarno bi vodil g. J. Lavrič, ki deluje v Franciji, Italiji in Belgiji že 16 let in ki dobro pozna vse razmere na francoskem trgu. Za organizacijo in vodstvo pisarne bi dobil g. Lavrič polovico deležev. Denar za druge delnice bi zadostoval za vse ustanovne stroške ter tudi za vse druge stroške za eno leto. Vse pisarniške posle bi prevzel ustanovitelj družbe sam. Za to svoje delo pa ne bi dobival nobene plače, temveč le provizijo od sklenjenih kupčij.

V interesu izvoznikov je, da se takšna pisarna čim prej ustanovi. Zato naj bi izvozniki čim prej podpisali primerno število deležev. Družbeniki, ki bi podpisali 5 ali več deležev, bi mogli tudi zahtevati, da se vsako konkurenčno podjetje izloči.

Druge podrobnosti glede organizacije družbe bi se seveda določile kasneje s sodelovanjem priglanih družbenikov. Nova pisarna bi poslovala za člane družbe kot njih lastna podružnica v Parizu, samo da bi bila zanje veliko cenejša. Glavni namen prodajne organizacije ne bi bil, da daje družbenikom čim večje dobičke, temveč da jim omogoča čim uspešnejši izvozni posel. Če bi se pa kupčije razvijale ugodno, bi seveda ne bila izključena niti dividenda.

Nova družba bi opravljala vse posle, ki morejo poglobiti trgovinske odnose med Francijo in Jugoslavijo ter bi priskrbovala tudi francoski kapital za jugoslovanska podjetja.

Izvozniki, ki se zanimajo za ta načrt, naj sporoče svoje načelne prijave na naslov ustanovitelja: J. Lavrič, Paris 15. Rue de la Grande Chaumière.

Širite »Trgovski list«!

Politične vesti

V silno dramatični nočni seji je francoski senat odklonil tudi izpreminjivalni predlog zbornice. Okoli polnoči je dobil besedo Blum, ki je branil predlog zbornice in naglašal, da vlada brez tega pooblastilnega zakona ne more delati. Opozarjal je senat, da ima vlada trdno večino v zbornici, ki ni slučajna. Če senat ne bo dal vladi tega, kar ona zahteva in kar nujno potrebuje, potem bo morala vlada odstopiti. Kdo pa bo potem mogel prevzeti vlado? Blum opozarja, da uživa njegova vlada zaupanje v narodu in tudi zaupanje zunanjege sveta. Navaja tudi uspehe, ki jih je dosegla njegova vlada in ki bi bili večji, če ne bi senat stalno ovrtil vlado. Zato naj senat posledice svojega glasovanja dobro premisli.

Senat je nato prešel na glasovanje in s 198 proti 82 glasovom sprejel predlog senatnega finančnega odbora ter s tem odklonil izpreminjivalni predlog zbornice. Ob pol dveh ponoči je bila seja senata prekinjena.

Kmalu nato je bila seja vlade ter zastopnikov vladne večine, ki je trajala do pol treh zjutraj. Po seji je izjavil poslanec Campinchi novinarjem, da je bilo na seji sklenjeno, da vlada odstopi. Ob treh zjutraj je prišel Blum s člani vlade v elizejsko palačo ter podal demisijsko vsega kabineta, ki jo je predsednik Lebrun sprejel.

Takoj nato je začel Lebrun s konzultacijami ter sta prišla ob pol štirih zjutraj v elizejsko palačo predsednik senata Jeanneney in predsednik poslanske zbornice Herriot, ki je imel s predsednikom republike polurni razgovor. Takoj nato je predsednik Lebrun poveril mandat za sestavo nove vlade bivšemu ministrskemu predsedniku Kamilu Chaumempsu, ki je mandat tudi sprejel.

Socialisti, ki imajo 150 poslancev in brez katerih se nova vlada ne more sestaviti, so sklenili, da sodelujejo samo v vladi ljudske fronte. Chaumemps bo zato obnovil Blumovo vlado z le majhnimi izpremembami.

Nameravano potovanje nemškega zunanjega ministra v Neuratha v London je odloženo zaradi napada na križarko »Leipzig«, ker se je zaradi tega napada položaj tako poostiril, da je potrebna stalna navzočnost zunanjega ministra v Berlinu.

Politični položaj je zopet silno napet, ker je Anglija odklonila nemški predlog, da se angleška mornarica zaradi napada na križarko »Leipzig« udeležil demonstracije vojnih ladij pred Valencijo. Zaradi te odklonitve je bilo odpovedano potovanje Neuratha v London.

Hitler je sprejel zaporedoma v avdienci vojnega ministra Blomberga, zun. min. Neuratha, letalskega min. Göringa in poveljnika mornarice Röderja. Diplomatični krogi se boje, da bo Nemčija zaradi španskih dogodkov zopet presenetila svet s kakšno novo senzacija.

Sovjetski veleposlanik Majski v Londonu je poslal odboru za nevmesavanje v Londonu pismo, v katerem sporoča, da sovjetska Rusija zaradi novega britanskega načrta o varnosti bojnih ladij, ki nadzorujejo špansko obalo, odklanja vsako odgovornost in da zato ne bodo sovjetske ladje več sodelovale pri tem nadzorstvu.

Angleški list »Daily Herald« piše o zavzetju Bilbaa ter pravi: »General Franco je triumfiral s pomočjo Nemcev in Italijanov. Jasno je, da pomeni takšen položaj resno nevarnost za bodočnost. Sedaj je znatno zmanjšana možnost, da bi se mirno rešil španski konflikt.

Francosci prodirajo proti Santandru ter poročajo, da so prodrli že 30 km daleč. Baskovci se že žilavo upirajo. Sedaj so prejeli iz Madrida in Barcelone na pomoč tudi letala. Na drugi strani pa poročajo republikanci, da se njih ofenziva proti Huescu uspešno nadaljuje. Mesto so bombardirali in povzročili znatno škodo.

Valencijska vlada je izdala proglas na prebivalstvo, v katerem pravi, da so vladne čete zavzele nove postojanke okoli Bilbaa. Vlada poziva vse prebivalstvo, da nadaljuje boj proti francoscem do zmagovitega konca.

Italijanska vlada je odobrila načrt šestletke za izkoriščanje italijanskega afriškega imperija.

V Varšavi je bil kongres poljske kmetijske mladine, ki se ga je udeležilo 40.000 kmetijskih fantov. Maršalu Rydz-Šmiglyju je priredil kongres navdušene ovacije.

Notranje posušeno za orjaško oboroževanje Rusije je odobril svet narodnih komisarjev. Oboroževanje se bo izvedlo po načrtu Vorosilova.

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 15. junija navaja te izpremembe (v številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 4,2 na 1675,7, in sicer se je povečalo za to vsoto zlato v blagajnah banke.

Devize izven podloge so se povečale za 19,6 na 826,8.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 4,4 na 418,6.

Zelo so se zmanjšala posojila, in sicer za 42,9 na 1636,5. Zmanjšala so se samo menična, dočim so lombardna ostala neizpremenjena. Menična posojila so s tem padla na 1.385,1, lombardna pa znašajo 251,4.

Obtok bankovcev se je znižal za 63,7 na 5368,20. Zato pa so se povečale obveznosti na pokaz, in sicer za 51,2 na 2256,5.

Skupno kritje se je povečalo od 28,12 na 28,24%, samo zlato pa od 27,61 na 27,72%.

Hrvaški gospodarski krogi so zelo nezadovoljni, da se odpre podružnica Poštne hranilnice v Podgorici, dočim Split in Novi Sad še vedno čakata na to podružnico. Hrvati sicer ne nasprotujejo otvoritvi podružnice v Podgorici, vendar pa smatrajo, da zahtevata Split in Novi Sad podružnico z veliko večjo pravico.

Drž. hip. banka je dovolila na svojih sejah dne 15. in 16. junija ta posojila: drinski banovini 30 milijonov, zagrebški občini 30, občini v Skoplju 15, prosvetnemu ministrstvu za dovršitev gimnazije v Beogradu 2,4 in Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice 2 milijona din.

V Crikvenici je bila otvorjena podružnica Hranilnice savske banovine. To je tudi prva podružnica hranilnice v banovini. Podružnica se bo bavila z vsemi bančnimi posli, a tudi s financiranjem izvoza sveže morske ribe.

Kreditiranje kmetijskih zadrug in kmetovalcev namerava Grčija popolnoma decentralizirati ter bo v ta namen ustanovila več pokrajinskih kreditnih zavodov. Na ta način bo kmetovalec prišel hitreje do posojil, obenem pa bo tudi kontrola nad posojili bolj uspešna. Po novem sistemu bo užival vsak kmetovalec pri kmetijski banki določen kredit, ki bo v skladu z njegovim gospodarsko silo. Do tega posojila bo mogel priti brez posebnih formalnosti. Za dolžnike, ki v zadnjih letih niso mogli plačati svojih dolgov pri Kmetijski banki, je dovolila vlada posebne olajšave.

Guverner Poljske banke je odpotoval iz Londona v Pariz. Njegovo potovanje je v zvezi s prizadevanjem Poljske, da dobi večje posojilo.

Tečaj delnic v Nemčiji stalno raste. Dočim je znašal povprečni tečaj v decembru 1936 še 105,4%, je narasel v aprilu 1937 na 110,6%, koncem maja pa že na 112,3%. Nad 75% vseh vrednostnih papirjev notira iznad pari, dočim je koncem 1. 1936 znašal ta odstotek le 65%.

V Združenih državah Sev. Amerike je bilo koncem 1. 1935 naloženega v ameriška podjetja tujega kapitala za 6.235 milijonov dolarjev, od teh je bilo naloženih v delnicah in obligacijah nad 5 milijard dolarjev.

Bat'a bo izvažal čevlje v Češkoslovaško

Te dni je dobila Bafina tvornica čevljev v Borovem naročilo, da pošlje v Češkoslovaško 100.000 parov čevljev. Ker pa so med tem Bafine tvornice po potovanju Jana Bafe po svetu dobile toliko novih naročil, da jih tvornice v Zlini ne morejo zmagati, je dobila tvornica v Borovem še novo naročilo za 100.000 čevljev. Časopis pa piše, da bodo sledila še nova naročila in da bo torej Jugoslavija ali pravilneje tvornica Bafe v Borovem postala izvoznica čevljev. Ne moremo prekontrolirati, v koliko so ti podatki tudi točni. Vendar pa dokazujejo eno, da mora biti pri nas nekaj silno poceni, da naroča tvornica Bafe v Zlinu čevlje v Jugoslaviji. Pa ne da bi bili to davki ali delavske mezde?

Kongres ekonomistov in komercialistov

Ustanovitev vsedržavne Zveze ekonomistov

Za razvoj jugoslovanskega gospodarstva, za njegov napredek v tem smislu, da bo konkurenčno z drugimi gospodarstvi, je nebahodno potrebno, da pridejo do besede in do vpliva v našem gospodarstvu tudi oni, ki so se teoretično in praktično usposobili za vodstvo gospodarskih poslov. Diletantizem mora izginiti tudi iz jugoslovanskega gospodarstva in kmalu bo ta cilj tudi dosežen, kajti število diplomiranih ekonomistov in komercialistov v Jugoslaviji raste stalno in ker so tudi dobro organizirani, pridobivajo stalno na vplivu. To je dokazal tudi njih nedeljski kongres v Zagrebu, ki je bil odlično obiskan in na katerem so pozdravili zborovalce prvi zastopniki našega javnega življenja in naše hrabre vojske.

Gospodarski krogi naraščajoči vpliv diplomiranih ekonomistov samo pozdravljajo, zlasti še, ker so ti vsi v dobrih in ozkih zvezah z našim praktičnim gospodarskim življenjem in zato tudi ni nevarnosti, da bi neplodno teoretiziranje zmanjševalo uspešnost sodelovanja med teoretično izobraženimi ekonomisti in praktično izkušenimi gospodarstveniki.

Do pred vojne diplomiranih ekonomistov skoraj nismo imeli, po vojni pa se je začelo njih število razveseljivo večati in danes jih je v Jugoslaviji že blizu 600, ki so združeni v 10 organizacijah. V nedeljo pa so se vse te organizacije združile v enotno zvezo ekonomistov Jugoslavije. S tem je položen trden temelj za nadaljnji razvoj organizacije diplomiranih ekonomistov in komercialistov.

Kongres v Zagrebu se je začel v soboto na zelo slovesen način. Zal nimamo prostora, da bi mogli svečani zunanji potek kongresa podrobno opisati. Zato se moramo v svojem poročilu omejiti le na najnujnejše, večje pozornost pa bomo posvetili posameznim referatom.

Kongres je otvoril podguverner Narodne banke dr. Belin, nakar so pozdravili kongres: ban dr. Ružić, rektor visoke šole za trgovino Lukas, zagrebški podžupan Kaufmann, posl. Mahnik, predsednik zveze denarnih zavodov in zavarovalnic dr. Pliverić in drugi.

Nato je bilo izvoljeno predsedstvo kongresa, v katerem je zastopal Slovence g. Zdenko Knez iz Ljubljane.

S predavanjem direktorja po-

družnice Poštne hranilnice v Zagrebu dr. Gačeše o pomenu stanu ekonomistov v Jugoslaviji je bil svečani del kongresa zaključen.

V soboto popoldne se je kongres nadaljeval ter je bil ob pol šestih ustanovni občini zbor Zveze ekonomistov. Podanih je bilo več referatov, verificirana polnomočja delegatov, ki so zastopali 11 društev s 526 člani.

Soglasno so bila sprejeta pravila Zveze ter z vzklikom izvoljena nova uprava, kateri predseduje podguverner Narodne banke doktor Belin. Sklenjeno je bilo, da plača vsako društvo 10 din vstopnine za vsakega člana za ustanovne stroške, redne članarine pa po 1 din na mesec za vsakega člana. Na predlog Zdenka Kneza je bilo sklenjeno, da bo prihodnji kongres na Bledu.

Kongres se je v nedeljo nadaljeval ter je bila podana cela vrsta odličnih referatov, ki jih bomo v izviru po možnosti objavili. Od Slovencev sta referirala Zdenko Knez o financiranju gospodarskih podjetij, Lojze Pip pa o gospodarski reviziji.

Kontrola uvoza kot instrument valutne in trgovinske politike

Iz referata podguverneria Narodne banke dr. Belina

Te dni je minilo leto dni, ko je Jugoslavija opustila svoj tedanji 100% liberalizem v trgovinski politiki. Mi smo bili skoraj zadnji, ki smo ostali zvesti svobodni zamenjavi blaga. Dolgo nismo omejevali uvoza niti iz onih držav, ki so delale ovire našemu izvozu. Še danes ni največji del našega uvoza podvržen prav nobenim omejitvam. Kontrola se uporablja samo za nekatere predmete, in sicer samo proti neklirinškim državam. Ta širokogrudni liberalizem je neugodno vplival na našo prejšnjo devizno situacijo in trgovinsko politiko. Dokler nismo uvedli omejitev, nam dotične države niso dovoljevale za naš izvoz nobenih koncesij. Morali smo zato uvesti omejitve, če smo hoteli, da se bo naša blago ugodno plasiralo na tujih trgih.

Naša bilanca proti neklirinškim državam je bila tudi v letih naše aktivne trgovinske bilance pasivna, in sicer do pol milijarde din. Ker je bila pasivna tudi naša plačilna bilanca, je to neugodno vplivalo tudi na razvoj našega dinarja.

Da bi se zmanjšala pasivnost trgovinske in plačilne bilance z neklirinškimi državami, je bila pred enim letom uvedena kontrola uvoza. Njena naloga ni bila, da absolutno zmanjša uvoz iz teh držav, temveč samo, da zmanjša našo pasivnost bilance ter se zato tudi kontrola ni uvedla za države, proti katerim smo bili v zunanji trgovini aktivni. Ti ukrepi so se izdali torej samo za izjemne primere in dali so zelo dobre učinke. Naša velika pasivnost proti neklirinškim državam se je bistveno zmanjšala. Najbolj srečni pa smo, kadar moremo izvajati kontrolo uvoza samo formalno, da rešimo stoodstotno vse prošnje za dovolitev uvoza ugodno.

Drugačen pa je položaj glede držav, s katerimi smo v finančnih obveznostih, ker proti njim moramo imeti aktivno trgovinsko bilanco, da moremo plačevati svoje finančne obveznosti. Toda ravno z nekaterimi teh držav so naše bilance zelo neugodne. Po pogodbah, ki smo jih v zadnjem času sklenili s temi državami, dopuščamo iz teh držav uvoz kontroliranih predmetov samo v tej meri, da se ne za-

gotovi samo aktivnost naše trgovinske bilance, temveč da dobimo tudi sredstva za plačilo svojih finančnih obveznosti.

Enoletna bilanca kontrole je izredno ugodna. Zmanjšala je našo pasivnost z neklirinškimi državami ter povzročila, da smo sklenili vrsto pogodb z nekaterimi neklirinškimi državami, s katerimi smo imeli zelo neugodno bilanco. Brez te kontrole bi bila vsa naša prizadevanja, da povečamo svoj izvoz, brezuspešna in večino našega izvoza bi mogli plasirati le proti klirinškimi plačilom, s katerimi smo imeli že tako slabe izkušnje in od katerih je imelo naše gospodarstvo veliko škodo.

Kar se tiče klirinških držav ni za uvoz iz teh držav nobenih omejitev, pa čeprav bi bil naš klirinški saldo z njimi pasiven. Dočim proti njim tako liberalno postopamo, ovirajo često one naš izvoz z raznimi predpisi. Nimajo interesa, da bi nam dovoljevale koncesije, ker itak uživajo polno možnost izvoza v našo državo. S kontrolo uvoza bi mogli tudi iz klirinških držav zmanjšati uvoz in s tem pasivnost naše trgovinske bilance. Z uvedbo kontrole bi jih nadalje prisilili, da dovolijo tudi nam razne koncesije. Poleg tega bi se z redukcijo uvoza iz klirinških držav

povečal naš uvoz iz neklirinških, kar bi zopet imelo za posledico povečanje našega izvoza v neklirinške države, ki plačujejo s svobodnimi devizami in bi se s tem tudi naša plačilna bilanca znatno zboljšala.

Tretja etapa v razvoju naše uvozne kontrole bi morala biti, da bi z njo zaščitili svojo domačo proizvodnjo. Uvozna kontrola nam bi morala služiti kot zaščitna odredba za našo domačo proizvodnjo proti tuji konkurenci. To zlasti zahteva ona naša industrija, ki smatra, da jo današnja zaščitna carina ne štiti več dovolj. Izvozne in valutne premije, ki jih dovoljujejo nekatere države, v resnici v posameznih primerih popolnoma eliminirajo zaščitno carino. Poleg tega so mnoge države v ta namen uvedle tudi kontingente za uvoz, a ga deloma tudi prepovedale. To zlasti delajo države, ki grade svoje gospodarstvo na avtarkični podlagi.

Malo verjetno pa je, da bo naša uvozna kontrola stopila tudi v 3. fazo. Morda se bo tu in tam to zgodilo, da se zaščitni določena industrijska panoga, ki je šele v nastanku. Toda redno se ta kontrola ne bo uporabljala. Končno je govoril dr. Belin še o klirinškem sistemu in njegovi škodljivosti za narodno gospodarstvo.

Zasebno in državno denarništvo

Iz referata dr. Iva Rafaelija

Zelo aktualen je bil na kongresu ekonomistov tudi referat splitskega delegata dr. Rafaelija o državnem in zasebnem denarništvo. Takoj uvodoma je poudarjal, da ni dobro, če se dela razlika med državnim in zasebnim denarništvo na škodo zasebnega. Niti pri nas niti kje drugje ne more državno denarništvo nadomestiti zasebnega, ki bolje pozna razmere in potrebe v posameznih krajih. Spominja na znane primere v tujini, zlasti na primer Deutsche Bank, Diskonto Gesellschaft ter na Commerz und Privat Bank v Nemčiji, ki so bile vrnjene zasebni iniciativi. Škodljivo je tudi to, da spada pri nas del denarništva v pristoj-

nost finančnega, del pa v pristojnost trgovinskega ministrstva. Ze v tem je kal različnega postopanja. Državno in zasebno denarništvo, če strogo ustreza zahtevanim pogojem kontrolne narave v varstvo vlagateljev, je treba na enak način presoјati in enako proti obema postopati.

Referent je nato opozarjal na zelo neugodno razmerje med vlogami v denarnih zavodih in narodnim dohodkom. Velik del narodnih prihrankov prihaja v gospodarstvo mimo denarnih zavodov, v čemer je znaten del vzroka za krizo našega denarništva.

Nato govori o kreditni politiki Narodne banke ter predlaga, da se

s prisilnim posojilom po najnižji obrestni meri Narodna banka reši državnega dolga. Primerja naš obtok bankovcev z obtokom češkoslovaške republike ter konstatira, da ni povečanje obtoka samo zaželjeno, temveč da bi bilo tudi koristno. Na noben način pa ne ustrezajo pogoji kreditiranja Narodne banke potrebam gospodarstva in zato bi se morali ti pogoji spremeniti! Z ozirom na skoraj izključno agrarni značaj našega gospodarstva je trimesečni rok za izplačilo menic popolnoma nemogoč. Nujno potrebno pa je nadalje, da bi se Narodna banka v zvezi z zastopniki zasebnega denarništva tudi lotila vprašanja izdajanja trgovskih menic.

Dr. Rafaeli je nato govoril o kreditiranju kmetijstva ter je mnenja, da danes kmetovalec nima dostopa v Narodno banko, pa čeprav bi imela Narodna banka zakonito možnost, da kreditira kmetijski stan. Zasebno denarništvo bi moralo biti 100 odstotni posrednik med emisijskim zavodom in posojiljemalcem. Zadnja reforma italijanskega denarništva predvideva tudi izključno samo takšno kreditiranje.

Ugovarja veliki razliki tečajev, po katerih Narodna banka kupuje in prodaja devize, ker se s tem dela gospodarstvu silna škoda. Graja nadalje, da ni v upravnem odboru Narodne banke zastopnikov hranilnic in kreditnega združenstva ter da nimajo podružnice banke večje samostojnosti.

Nikakor tudi ni mogoče odpraviti centralizacije našega denarništva, temveč je treba to decentralizirati. Spominja na odlične rezultate, ki jih je decentralizacija denarništva dosegla v Avstriji, Italiji, Češkoslovaški in Franciji.

Zahteva, da se že enkrat izda zakon o hranilnicah, in sicer podoben zakon, kakor sta bila izdana na Češkoslovaškem in Poljskem, ki sta dala naravnost odlične rezultate. (Zlasti bi se morala s tem zakonom razveljaviti določba, da se mora ves pupilni denar in denar fondov vlagati samo v Drž. hip. banko.)

Nato je referent obravnaval zasebno denarništvo in konstatiral veliko zmanjšanje kreditnih transakcij in znatno zmanjšanje glavnice, zlasti v zadnjem času. Veliki zavodi, ki imajo podporo v tujih zavodih, so se hitro rešili destruktivnega delovanja navala vlagateljev. Mnogo bolj pa so trpeli domači veliki zavodi, ki so bili navezani na podporo Narodne banke v obliki reeskontnih kreditov. Naši srednji domači zavodi so bili vedno v najbolj razmerah, ker niso imeli večjih angažmanov in so mogli izplačevati vloge. V najtežjih razmerah pa so naši manjši podeželski zavodi, za katere skoraj ni druge rešitve kot likvidacija, če se ne reši na drug način njih usoda. Propad teh zavodov bi bil tem bolj tragičen, ker so baš ti zavodi bili tisti, ki so rešili naš narod iz rok oderuhov.

Ves naš denarni trg je treba reorganizirati, in sicer v tem smislu, da postane Narodna banka njegovo močno zaledje. Vsi drugi državni denarni zavodi pa bi se morali v svojem delovanju ozirati tudi na potrebe gospodarstva in ne samo na potrebe državne blagajne. Reorganizacija zasebnega denarništva pa bi se morala izvesti na podlagi razdelitve zavodov v trgovinsko-industrijske ter v čisto vložne zavode. Končno pa bi se morala tudi spopolniti kontrola, da bi se ta prakticirala na ta način, kakor se izvaja v Angliji.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72

Dobave - licitacije

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 25. junija ponudbe za dobavo opeke in žlebakov.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do dne 30. junija ponudbe za dobavo hrastovega jamskega lesa, kablovih glav, tračni-kov, tablic za električni vod, gumenih cevi, kožnih jermenov, karbida, pralne sode, masti za par-kete in do dne 7. julija za dobavo rudarskih oblek.

Direkcija drž. rudnika Vrtnik sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo krovne lepenke; do 8. julija za dobavo usnjenih zobatih koles in do 15. julija za dobavo raznega železa in medi v palicah.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 6. julija ponudbe za dobavo raznih mornarskih gumbov, želatin, klinger-stekla in ogledal za kopalnice, do 7. julija za dobavo merlina in sukanca, britev, azbestnega platna, plošč, žice in sukanca, do 8. julija za dobavo železne pločevine, stekla za okna in do 10. julija za dobavo platnenih namiznih prtov in ser-vijet.

Komanda podvodnega orožja Kumbor sprejema do 13. julija ponudbe za dobavo ricinovega in strojnega olja in do 15. julija za dobavo petroleja, bencina in metil-alkohola.

Direkcija drž. železnice v Subotici sprejema do 1. julija ponudbe za dobavo negašenega apna in do 30. junija za dobavo telegrafsko-telefonskega materiala.

LICITACIJE

Dne 2. julija bo pri Komandi mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo vrvic za mornarske kape, dne 3. julija za do-bavo raznega platna ter dne 6. ju-lija za dobavo barv in ličarskega materiala ter oblek proti dežju.

Dne 25. junija bo pri režijski komisijski tehniške komisije št. 1 na Vrhniki licitacija za dobavo grad-benega lesa, desk in letev.

Pri Upravi »Zavoda za izrađu vojne odeće u Beogradu« bo dne 2. julija licitacija za dobavo 150 tisoč vreć iz jute.

Pri Ekonomskem odelenu gen. direkcije drž. železnice v Beogradu bo dne 8. julija licitacija za do-bavo železne legirne pločevine, dne 13. in 14. julija za dobavo je-klenih vodovodnih cevi in armatur, dne 15. julija za dobavo okroglega in ploščatega železa in dne 16. ju-lija za dobavo okroglega železa za izdelavo zakovic. Licitacija bo sa-mo za domaće proizvode.

Dne 10. julija bo v pisarni re-ferenta inženjerije dravske divizij-ske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo popravila vojaškega objek-ta v Mariboru.

Pri direkciji drž. rudarskih pod-jetij v Sarajevu bo dne 2. julija licitacija za nabavo 2 parnih tur-bin za električno centralo v Zenici.

Rogaska Slatina

V intendaturi štaba V. armijske oblasti v Nišu bo dne 3. julija li-citacija za meljavo vojne državne pšenice.

Pri Upravi policije v Ljubljani bo dne 20. julija javna ustna lici-tacija za dobavo uniform za drž. polic. stražo v Ljubljani in na Je-senicah.

Pri Upravi VI. oddelka vojno-tehničnega zavoda v Kamniku bo dne 23. julija licitacija za nabavo 2 kompletov mlinov in 4 elektro-motorjev.

Dne 5. julija bo pri Upravi dr-žavnih monopolov v Beogradu li-citacija za dobavo jelovih hlodov, dne 8. julija za dobavo etuijev za cigarete in dne 9. julija za dobavo žeblijev za potrebe tobačnih tovarn.

Pri Komandi pomorskega arze-nala v Tivtu bo dne 12. julija li-citacija za nabavo strojev, mate-riala in potrebščin za čevljarsko stroko.

Direkcija šum v Vinkovcih proda dne 3. julija na licitaciji večjo množino jesenovega lesa.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Obćni zbori

58. redni občni zbor družbeni-kov Rudnika in železarne v Što-rah bo v ponedeljek, dne 12. ju-lija ob 11. v tovarniških prostorih v Štorah.

»Sloga«, gospodarska in podpor-na zadruga slovenskih kmetov in delavcev ima 1. redni občni zbor dne 4. julija ob pol 10. v hotelu »Štrukelj« v Ljubljani.

Tarifa za pobiranje avtorskih honorarjev

»Službene novine« z dne 14. junija so objavile naslednjo tarifo za pobiranje avtorskega honorarja za muzikalna dela. Pristojbine pobira »Udruženje jugoslovenskih muzičkih autorac v Beogradu. Za izvajanje glasbenih del se plačuje po naslednji tarifi, ki je stopila 27. maja 1937 v veljavo.

	K r a j i				
	I.	II.	III.	IV.	V.
Posebej imenovani lokali, mesečna povprečnina	3500	—	—	—	—
Lokali I. reda, mes. povprečnina	900	720	450	270	135
Lokali II. reda, mes. povprečnina	450	360	270	180	90
Lokali III. reda, mes. povprečnina	225	180	90	90	—
Enkratno sviranje v lokalni	50	50	50	50	50
Radijski aparati in gramofoni v kavarni ali drugi obratovalnici, mesečna povprečnina	30	30	30	30	30
Silvestrova veselica (pričakovanje novega leta) za lokale, ki nimajo pavšalnih pogodb	250	200	150	100	100
Za vrtove za letno sezono, dopla-čilo na redno mesečno pristoj-bino	50%	50%	50%	50%	50%
Bioskopi z nemimi filmi, mesečna povprečnina	—	—	150	100	50
Koncerti domačih društev in umet-nikov	50 do 200	50 do 200	50 do 100	50 do 50	50 do 50
Koncerti domačih društev in umet-nikov s plesno prireditvijo	300	200	150	100	50
Koncerti tujih društev in umetni-kov, od kosmatega dohodka	5%	5%	200	—	—
Plesne šole, mesečna povprečnina	150	150	100	100	100
Javni nastopi plesne šole	50	50	50	50	50
Elitni plesi	1000	500	200	—	—
Plesi	500	400	200	—	—
Zabave I. reda	400	300	200	100	50
Zabave II. reda	200	150	100	50	50
Večerne zabave, matineeje in ča-janke do 21. ure s plesno prire-ditvijo	100	100	100	50	50
Vsesokolski in pokrajinski zleti, povprečnina za zlet	2000	2000	1000	—	—
Župski zleti	500	500	300	200	—
Sokolski javni nastopi z glasbo	50	50	50	50	—
Beograjski, Ljubljanski in Maribor-ski sejem in Zagrebački zbor, dnevno	200	200	—	—	—
Sviranje na sejmi in cerkvenih slavnostih, dnevno	50	50	50	50	50
Koncerti in zabave popolnih sred-njih in strokovnih šol, letna povprečnina	100	100	50	50	50
Koncerti in zabave nižjih srednjih, meščanskih in nižjih strokovnih šol, letna povprečnina	50	50	50	50	50
Koncerti in zabave osnovnih šol, letna povprečnina	20	20	20	20	20
Kopališča in turistični kraji, za glasbo na javnem kraju	din 0'25	na dan za osebo od	zdraviliške takse		
			povprečnina po pogodb		
Glasba na ladjah in v vlakih	3'5%	3'5%	—	—	—
Radijske postaje, od čistega do-hodka od naročnikov	3'5%	3'5%	—	—	—
Kratkovalovna radijska postaja, mesečna povprečnina	1000	1000	—	—	—
Vojaške godbe I. reda, letna po-vprečnina	100	—	—	—	—
Vojaške godbe II. reda, letna po-vprečnina	60	—	—	—	—

Krajevne kategorije:

Kraji I. reda: Beograd in Zagreb, v sezoni tudi Bled, Rab, Cri-kvenica in Vrnjačka Banja.
 Kraji II. reda: Ljubljana, Sarajevo, Novi Sad, Osijek, Split, Ma-ribor, Dubrovnik, Zemun in vsi ostali kopališki in turistični kraji.
 Kraji III. reda: Skoplje, Niš, Kragujevac, Sombor, Subotica, Senta, Petrograd, Velika Kikinda, Vršac, Pančevo, Brod, Celje, Banjaluka in Sušak.
 Kraji IV. reda: Vsi ostali kraji z več ko 10.000 prebivalci.
 Kraji V. reda: Vsi kraji z manj ko 10.000 prebivalci.

Posebej imenovani lokali:

V Beogradu: Ruski car; v Zagrebu: Esplanade, Gradska kavana, Gradski podrum, Velika kavana, Kolo in Korzo; na Bledu: hotel Toplice in Park hotel; v Splitu: hotel Bačvice; v Dubrovniku: Grad-ska kavana in hotel Imperial.
 Bari veljajo za lokale I. reda.
 Pregledano na seji sveta strokovnjakov za avtorsko pravo z dne 5. junija 1937.

Zunanja trgovina

Na Poljskem se je ustanovil svet za zunanjo trgovino. Predsednik tega sveta je predsednik Zveze in-dustrijskih in trgovinskih zbornic Klarnar. Kako neki, da more biti na Poljskem predsednik takšne oficijalne organizacije praktični go-spodarski človek, ko se vendar pri nas dosledno dela, kakor da so za takšna mesta sposobni le birokrati. Vemo samo to, da je poljska zu-

nanja trgovina mnogo bolj uspešna kakor naša in da bo sedaj še bolj. Češkoslovaška bo kupila 3,5 mi-lijona kg našega nepredelanega tobaka. Češkoslovaški strokovnjaki so že izbrali v skladiščih ta tobak. Zastopniki češkoslovaških topil-nic so prišli v Beograd radi naku-pa železne rude. Izrazili pa so že-ljo, da ne bi kupili le rude, temveč da bi tudi dobili nove rudnike v izkoriščanje. Češkoslovaška potre-buje na mesec 200.000 ton železne rude.
Romunska vlada je sklenila, da bo nabavila 400 traktorjev, da se motorizira kmetijstvo. Takoj je

naročila vlada v Nemčiji 200 trak-torjev.
Nemška tvrdka Krupp se pogaja z Grčijo radi postavljenja plavžev v Grčiji. Material za postavitev plavžev bi dobila Grčija v zameno za železno rudo.
Francija je v prvih petih mese-cih t. l. uvozila blaga za 16,5 mi-lijarde frankov, izvozila pa samo za 9,03 milijarde, da znaša pasiv-nost njene trgovinske bilance ve-liko vsoto 7 in pol milijarde fran-kov.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter II. je prišel na Bled, kjer ostane čez poletne počitnice.

Narodna skupščina se baje se-stane 25. junija ter bo zasedala do 15. julija. Istočasno se bo sestal tudi senat. Tako se vsaj napove-duje.

Bosenski zemljoradniki so imeli v nedeljo v Sarajevu veliko zbo-rovanje na katerem so izrekli Joči Jovanović svoje popolno zaupa-nje. V resoluciji naglašajo potre-bo, da se dalje dela za popoln spo-razum med Srbi in Hrvatli. — Isto-časno je imel na drugem kraju zborovanje dr. Dragoljub Jovan-ović.

Poštna uprava je izdala malo razumljivo naredbo, da se smejo uporabljati znamke za zračno po-što samo za avionske pošiljke. Če bi se te znamke prilepljale tudi na druga pisma, bo smatrala poštna uprava, da so ta pisma nefran-kirana in zahtevala predpisano globo. Odredba poštno uprave je čisto nerazumljiva in dela čast birokratu, ki si jo je izmislil. Da bi vsaj hoteli še povedati, v čem je poštna uprava na izgubi, če so na navadni pisemski pošiljki znamke za zračni promet. Ali poštna uprava res misli, da ne sme ustreči filatelistom?

Železniški most čez Savo pri Beo-gradu se bo baje prestavil bliže Adi Ciganliji, da se bo dobil prostor za razširjenje beograjske železni-ške postaje. Prestavitev mostu bo seveda veljala lepe denarce, ker bo treba postaviti nove nosilne stebre za most. Da bi bila prestavitev mostu res tako nujna, dvomimo. Na vsak način pa je tisoč mnogo bolj nujnih del v državi. Pa za to premestitev se bo dobil najbrže denar, dočim moramo za ljubljanski kolodvor še naprej čakati.

Člani ljubljanskega Sokola so si na sokolskih tekmah v Beogradu ob priliki velikega župnega zleta že četrteč priborili meč kralja Ale-ksandra. Bolgarom, ki so se ude-ležili zleta v velikem številu, so bile prirejane navdušene ovacije.

V Ljubljani je po težki bolezni umrl prof. France Kobal, zaslužni slovenski kulturni delavec. Kot kri-tik, kot dopisnik listov, nekaj časa tudi kot upravnik Narodnega gledališča v Ljubljani ter kot odličan prevajalec je vedno vzgledno iz-polnil svoje mesto. Slovel je po svojem lepem slogu in temeljitim jezikovnem znanju. Posebno spo-štovanje pa je užival povsod zaradi svojega plemenitega značaja in dobrega srca. Slava njegovemu spominu!

Kongres Saveza trgovačke omla-dine bo v dneh od 26. do 28. ju-nija v Somboru. Kongresa se bodo tudi udeležili predsednik vlade dr. Stojadinović in ministra doktor Stanković in dr. Vrbanić.

Na območju zbornice v Novem Sadu je naraslo koncem maja šte-vilo obrtnikov na 19.791, trgovcev na 10.687, gostilničarjev in hote-lirjev na 3437, industrij na 490 in denarnih zavodov na 91.

Tvornica aluminija v Lozovcu pri Sibeniku bo začela obratovati v mesecu septembru, ker se je montaža elektro-tehnične naprave zavlekla.

Kartel jugoslovenske industrije kablov je bil sklenjen v Beogradu, in sicer do konca l. 1939. Kartel se nanaša na električne vode za močno in slabo strujo, na armira-ne svinčene kable, na izolirane in na jeklene vrvi. Sklenjeno je bilo kontingentiranje prodaje.

Bolgarski kralj in kraljica sta poklonila revežem 500.000 levov namesto svečane večerje.

Sv. stolica bo formalno protesti-rala v Sofiji, ker bo prestolona-slednik krščen po pravoslavnem obredu.

Novo letalo za bolgarsko vojsko je kupilo združenje bolgarskih ofi-cirjev v spomin na rojstvo presto-lonaslednika Simeona.

Nikola Titulescu, bivši romunski zunanji minister ter univerzitetni profesor, je bil promoviran te dni za častnega doktorja univerze v Bratislavi. V svojem nastopnem govoru je zlasti poudarjal važnost Male antante za mir in nujno po-trebo, da se ohrani Zveza narodov.

Belgijski ministrski predsednik v Zeeland je dospel v Newyork ter

dal novinarjem zelo optimistično izjavo o ciljih svojega potovanja. **Francoski desničarski poslanec Jacques Dorriot,** ki je vodja narodno socialistične stranke v Fran-ciji, je doživel pri občinskih volitvah v Saint Denisu poraz. Dobil je le 7000 glasov, dočim je protikandidat ljudske fronte dobil 10.524 glasov. Dorriot je izjavil, da bo zaradi tega poraza odložil svoj poslanski mandat.

Vest, da bo potoval Mussolini v München se znova demantira.

Poseben kor granicarjev se usta-novi po odredbi Mussolinija v Ita-liji, da bo velik del italijanske vojske vedno prost za druge operacije.

Nemška vlada je zaprla celo vr-sto katoliških zasebnih šol. Are-tacije katoliških duhovnikov se nadaljujejo.

Na vilo danskega vojnega mini-stra Andresona je bil izvršen bombni atentat. Ministra, ki je soc. demokrat, ni bilo v hiši, pač pa nje-gova žena in hčerka, ki pa sta ostali nepoškodovani. Tudi stvarna škoda, ki jo je naredila bomba, ni velika.

Obsedno stanje je proglasil nad mestom Johnstown v Ameriki gu-vernir Pensilvanije, da prepreči pohod 40.000 stavkajočih delavcev v mesto. Med tem pa je bil pohod teh delavcev že odpovedan.

V Berlinu je 3 milijone evange-likov, pol milijona katolikov, 150 tisoč Židov in 600.000 brezkonfesionalcev.

Šest obtoženih članov hranilnice v Odžacih, ki so bili obtoženi, da so hranilnico oškodovali za 17 mi-lionov din, je bilo oproščenih. Dr-žavni tožilec pa je prijavil priliziv.

Razstavo letalskih modelov pri-rede te dni zagrebški srednješolci.

Zastupiti se je hotel mandžur-ski cesar, a so v zadnjem hipu njegovo namero preprečili.

Sto glav goveje živine je inficiral stekel pes pri Čepinu blizu Osli-jeka. Pes je stražil to govedo. Do-seđaj je poginilo 40 glav živine. Kmetje niso vedeli, da je živina stekla.

A. Šarabon

LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Velepražarna za kavo

Mliniza dišave

Glavna zaloga rudnin-skih vodá

Brzjavni naslov:
ŠARABON LJUBLJANA
 Telefon št. 26-66
 Ustanovljeno leta 1886

Radio Ljubljana

Četrtek, 24. junija, 12.00: Simfo-nične pesnitve (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spo-red, obvestila — 13.15: Po domače (Magistrov trio) — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poro-čila, obvestila — 19.30: Nac. ura: Dve leti vlade dr. M. Stojadinovića — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Šaljapin poje (plošče) — 20.10: Ob 10letnici popolne borze v Ljubljani (Jože Kovač) — 20.30: Večer bol-garske glasbe. Sodelujejo: Slavko Osterc (uvodna beseda), prof. M. Lipovšek (klavir) in Vekoslav Jan-ko (bariton) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 25. junija, 11.00: Šolska ura: Po našem Pohorju (Ljudevit Zorzut) — 12.00: Slovenska umet-na pesem in glasba (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Ra-dijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poro-čila, spored — 19.30: Nac. ura: Epski moment v Meštovičevih delih — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Iz zvočnih filmov (plošče) — 20.10: Materinska skrb za otroke (gdč. Štefanija Gruđen) — 20.30: Za za-bavo in oddih! Sodelujejo: gg. Vekoslav Janko, Svetozar Banovec, Avgust Stanko in radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.30: Angleške plošče.